

СТАЎЛЕННЕ ПРАДСТАЎНІКОЎ ГРАМАДЗЯНСКАЙ СУПОЛЬНАСЦІ ДА РЭФОРМ

Уводзіны

Паспяховасць рэформаў у краінах Цэнтральнай і Усходняй Еўропы шмат у чым вызначалася ўключэннем прадстаўнікоў розных груп, арганізацый і інстытутаў у выпрацоўку курсу трансфармацыі. Гэта прымусала палітыкаў эксперыментавачь, не давала ім станавіцца праваднікамі інтарэсаў толькі адной групы. У гэтым сэнсе ўключэнне грамадзянскай супольнасці ў працэс трансфармацыі з'яўляецца вельмі важным фактарам. А наколькі беларуская грамадзянская супольнасць і палітычная апазіцыя гатовыя ўдзельнічаць у працэсе рэфармавання краіны, і як яны ставяцца да рэформаў?

У межах праекта «РЭФОРУМ»¹ BISS правёў даследаванне меркаванняў прадстаўнікоў 101 арганізацыі трэцяга сектара і палітычнай апазіцыі (далей у тэксце – ГС). Прадметам дадзенага даследавання з'яўляецца стаўленне прадстаўнікоў ГС да правядзення рэформаў у нашай краіне. Метадалогія даследавання апісаная ў Дадатку 1.

Асноўнымі задачамі даследавання былі ацэнка агульнага стаўлення да рэформаў і актуальнасці іх правядзення; вызначэнне прыярытэтаў і зместу меркаваных рэформаў; вызначэнне ступені гатоўнасці грамадзянскай супольнасці ўдзельнічаць у распрацоўцы і імплементацыі рэформаў у Беларусі.

Асноўныя высновы даследавання:

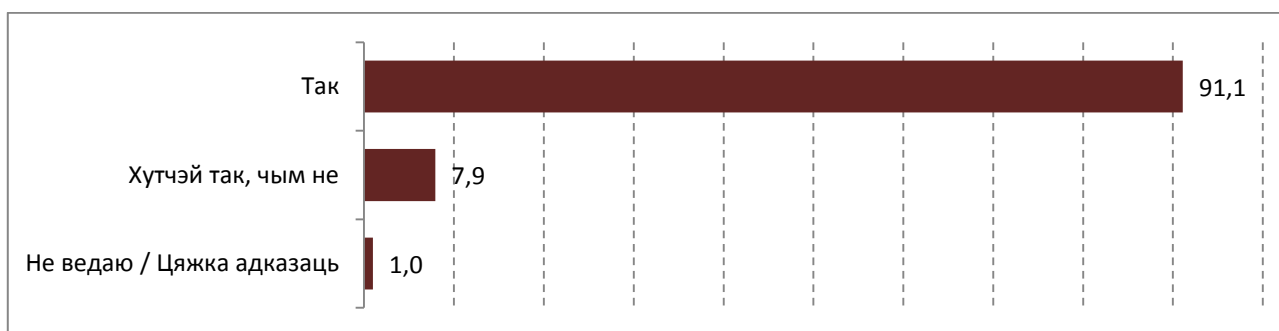
- незалежна ад сферы дзейнасці арганізацыі, самым прыярытэтным напрамкам рэформаў прадстаўнікі беларускай грамадзянскай супольнасці лічаць рэфармаванне палітычнай сістэмы;
- прадстаўнікі ГС выступаюць за палітычную лібералізацыю, аднак стрымана ставяцца да поўнай эканамічнай лібералізацыі;
- прадстаўнікі ГС выказваюць гатоўнасць удзельнічаць у распрацоўцы прапаноў рэформаў, аднак у цэлым рэспандэнты ацэньваюць патэнцыял грамадзянскай супольнасці ў правядзенні рэформаў як нізкі і ацэньваюць бягучае ўзаемадзеянне ГС і дзяржавы як недастатковае і малаэфектыўнае.

¹ Праект «Праз мадэрнізацыю Беларусі да канкурэнтаздольнасці грамадства» («РЭФОРУМ») рэалізуецца пры падтрымцы Еўрапейскага саюза.

1. Агульнае стаўленне да рэформ і асноўных прыярытэты

Для выяўлення агульнага стаўлення да правядзення рэформаў прадстаўнікам арганізацый ГС задаваліся пытанні аб тым, ці патрэбныя ў Беларусі рэформы і ці павінны яны быць накіраваныя на ўзмацненне або паслабленне ўплыву і кантролю дзяржавы. Рэспандэнты згодныя з неабходнасцю правядзення рэформаў, і пераважная большасць выступае за рэформы ліберальнага толку – накіраваныя на зніжэнне ролі дзяржавы і ступені дзяржаўнага кантролю розных сфер грамадскага жыцця. Гэта істотна адрознівае прадстаўнікоў грамадзянскай супольнасці ад насельніцтва ў цэлым²: за ўзмацненне дзяржаўнага кантролю выказваюцца 43% беларусаў і толькі 33% за яго зніжэнне. Таксама важна адзначыць, што сярод насельніцтва ў цэлым значна большая колькасць рэспандэнтаў (23%) не змагла адказаць, што кажа аб сфарміраванай палітычнай пазіцыі прадстаўнікоў ГС. Ліберальныя погляды прадстаўнікоў ГС не з'яўляюцца чымсьці дзіўным: амаль два дзесяцігоддзі падтрымкі беларускіх НДА заходнімі партнёрамі прывялі да фарміравання яўнай праліберальнай групы.

Дыяграма 1. Размеркаванне адказаў на пытанне «На Ваш погляд, ці патрэбныя ў Беларусі рэформы?»

Дыяграма 2. Размеркаванне адказаў на пытанне «Рэформы ў розных сферах жыцця краіны, на Ваш погляд, павінны быць пераважна накіраваныя на ...»

Пераважная большасць прадстаўнікоў ГС дакладна (60%) або хутчэй (33%) гатовыя трымаць негатыўныя наступствы рэформаў у выглядзе зніжэння ўзроўню жыцця на працягу 5-7 гадоў пасля іх правядзення. Асноўнымі матывамі для гэтага выступаюць высокі дабрабыт і дадатковыя магчымасці для дзяцей у будучыні (73%), моцная незалежная Беларусь (62%) і еўрапейскі шлях развіцця краіны, інтэграцыя з ЕС (59%). Сярод насельніцтва гэта гатоўнасць істотна ніжэйшая: дакладна гатовыя адчуваць негатыўныя наступствы толькі 15% насельніцтва. У адрозненні ад грамадзянскай супольнасці, для насельніцтва ў цэлым еўрапейскі шлях развіцця не з'яўляецца каштоўнасцю, дзеля якога можна прымірыцца з

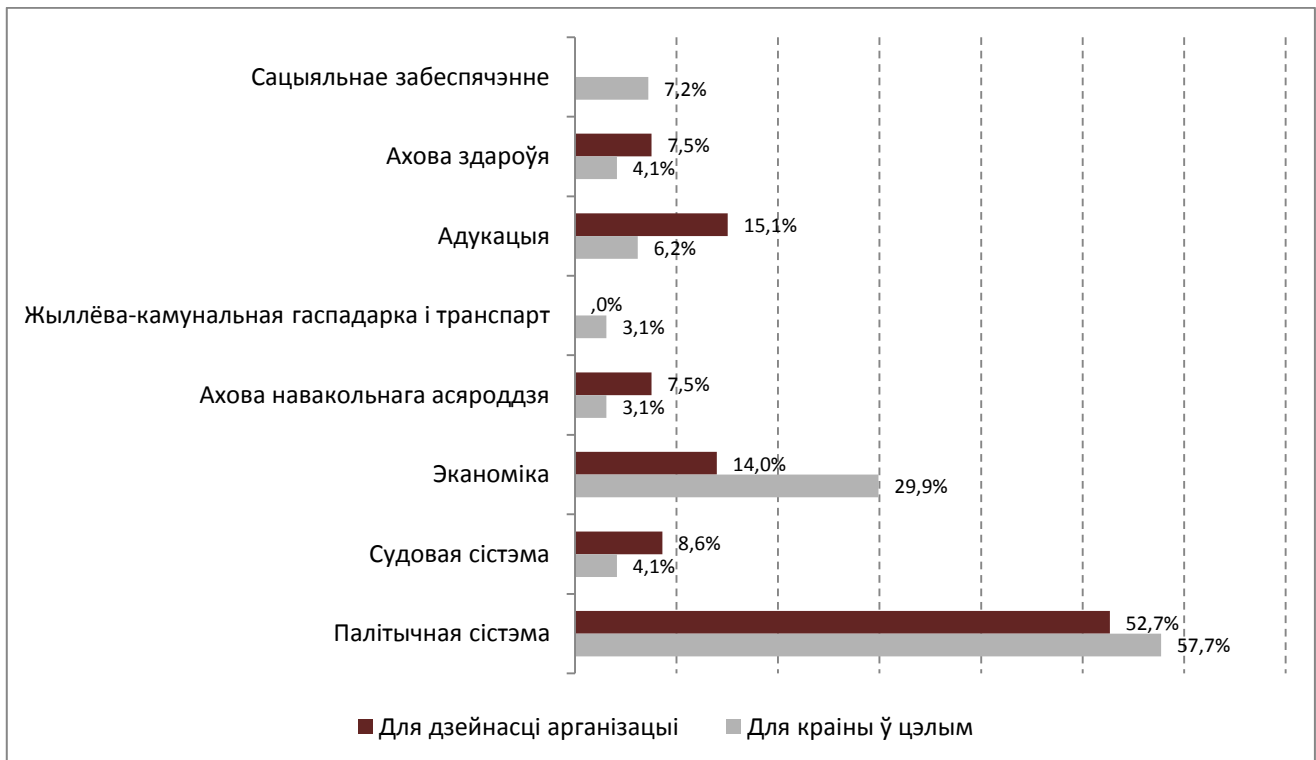
² Структураванае апытанне сельскага і гарадскога насельніцтва Беларусі ад 16 гадоў. Выбарка даследавання – 1350 інтэрв'ю – рэпрэзентатывая структуры насельніцтва па рэгіёну, тыпу населенага пункта, полу і ўзросту. Апытанне праводзілася кампаніяй «Сатію» ў сакавіку–красавіку 2014 г.

часовым зніжэннем узроўню жыцця, тады як у дачыненні да важнасці «магчымасцяў для дзяцей у будучыні» і «моцнай незалежнай Беларусі» насельніцтва і прадстаўнікі ГС адзінадушныя.

Таксама можна казаць пра тое, што прадстаўнікі ГС адзінадушныя ў пытанні аб тым, якія сферы патрабуюць рэфармавання ў першую чаргу. Прыярытэтныя сферы рэфармавання вызначаліся рэспандэнтамі з двух пазіцый: найбольш важныя для краіны ў цэлым і значныя для інтарэсаў іх арганізацыі. Можна казаць пра тое, што ўяўленні пра інтарэсы краіны ў цэлым і інтарэсы арганізацыі з пункту гледжання неабходных рэформаў супадаюць. Гэта сведчыць аб тым, што рэспандэнты дастаткова паслядоўныя ў ацэнках прыярытэтаў рэформаў. Як для інтарэсаў арганізацыі, так і для краіны ў цэлым абсалютным лідэрам па важнасці стала палітычная сфера. Больш за палову прадстаўнікоў ГС ставяць яе на першае месца. Другой па прыярытэтнасці рэфармавання сферай (30% рэспандэнтаў ставяць яе на першае месца па важнасці) для краіны ў цэлым з'яўляецца эканоміка. Для інтарэсаў грамадскіх арганізацый другое месца дзеляць сферы эканомікі і адукацыі.

Для насельніцтва ў цэлым рэфармаванне палітычнай сістэмы знаходзіцца на адным з апошніх месцаў па прыярытэтнасці, тады як на першым месцы стаіць рэфармаванне сістэмы аховы здароўя. Важна, што і інтарэсы краіны ў цэлым істотна адрозніваюцца ў прадстаўленні ГС і насельніцтва: з пункту гледжання насельніцтва, у інтарэсах краіны ў цэлым – рэфармаванне эканомікі.

Дыяграма 3. Доля рэспандэнтаў, якія паставілі сферу на першае месца па важнасці рэфармавання

Для вызначэння прыярытэту рэфармавання можна выкарыстоўваць сярэднія значэнні пазіцый-прыярытэтаў. Па паказчыках сярэдніх значэнняў пазіцый розных сфер таксама можна казаць пра тое, што для прадстаўнікоў грамадзянскай супольнасці інтарэсы арганізацыі і краіны ў цэлым блізкія. Асноўнымі прыярытэтамі застаюцца сферы палітыкі (2-е месца) і эканомікі (2-3-е месца), далей – адукацыя, судовая сістэма (у сярэднім, 4-е месца), следам – сацыяльнае забеспячэнне і ахова здароўя (у сярэднім, 5-е месца), і апошнія пазіцыі займаюць ЖКГ, транспарт і ахова навакольнага асяроддзя (у сярэднім, 6-е месца).

Дыяграма 4. «Сярэдняя» пазіцыя сферы (ад 1 – «рэформы ў сферы неабходныя ў першую чаргу», да 8 – «рэформы неабходныя ў апошнюю чаргу»)

Многія арганізацыі ГС працуюць з праблемамі, звязанымі з патэнцыяльнымі напрамкамі рэформаў. Мэтазгодна разгледзець прыярытэты, выбраныя арганізацыямі, у прывязцы да сфер іх дзейнасці і рэгіянальнай прыналежнасці.

2. Стаўленне да рэформ па сферах грамадскага жыцця

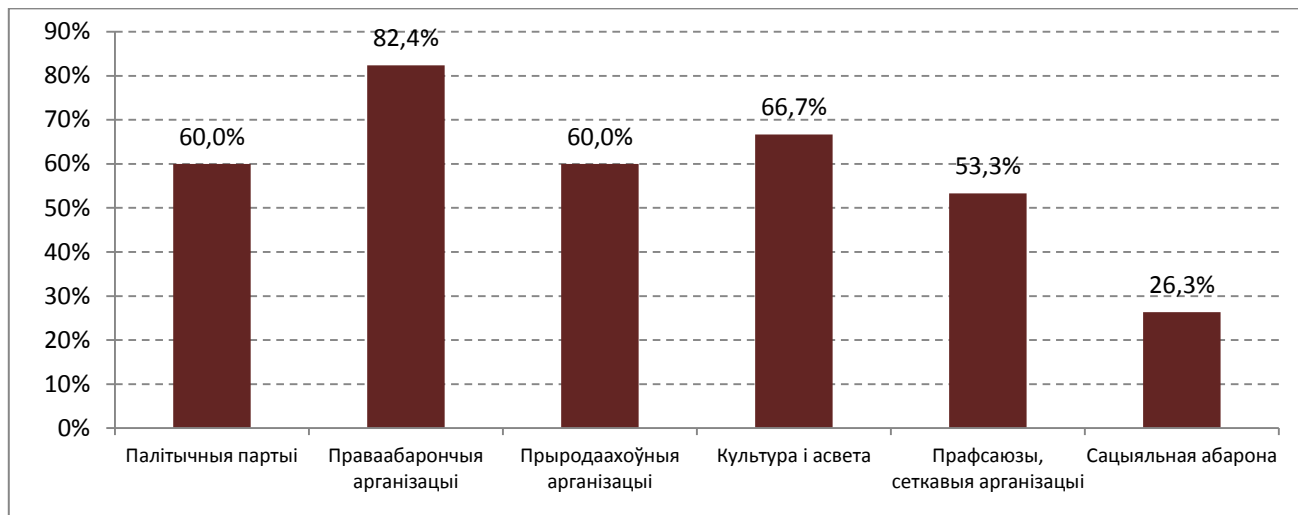
Для апісання стаўлення прадстаўнікоў ГС да рэфармавання розных сфер грамадскага жыцця для кожнай сферы будуць разгледжаны адрозненні ў прыярытэтнасці рэфармавання (у інтарэсах краіны ў цэлым), тэрміновасці правядзення рэформаў, а таксама разуменне зместу рэформаў у катэгорыях канкрэтных мер. Сферы грамадскага жыцця будуць разгледжаныя ў парадку прыярытэтнасці іх рэфармавання.

Палітыка

Палітычная сфера выходзіць на першае месца па прыярытэтнасці правядзення рэформаў, як у інтарэсах арганізацый, так і краіны ў цэлым. Аднак для арганізацый рознага профілю актуальнасць палітычных рэформаў адрозніваецца досыць істотна.

Часцей за ўсё на першае месца па прыярытэтнасці яе ставяць праваабарончыя арганізацыі – 82%. У найменшай ступені рэформы палітычнай сферы актуальныя для арганізацый, якія займаюцца дабрачыннасцю і сацыяльнай абаронай – на першае месца яе ставяць толькі 26% такіх арганізацый. Аднак з улікам актуальнасці палітычных рэформаў для няпрофільных арганізацый (культура і асвета – 67%, ахова прыроды – 60%) можна з упэўненасцю казаць аб высокай зацікаўленасці ГС у рэформах палітычнай сістэмы. Варта адзначыць, што сярод мінскіх арганізацый доля тых, хто ставіць палітычную рэформу на першае месца, з'яўляецца больш высокай (63%) у параўнанні з рэгіянальнымі арганізацыямі (44%).

Дыяграма 5. Доля рэспандэнтаў, якія лічаць рэформу палітычнай сістэмы найбольш важнай (інтарэсы краіны ў цэлым)

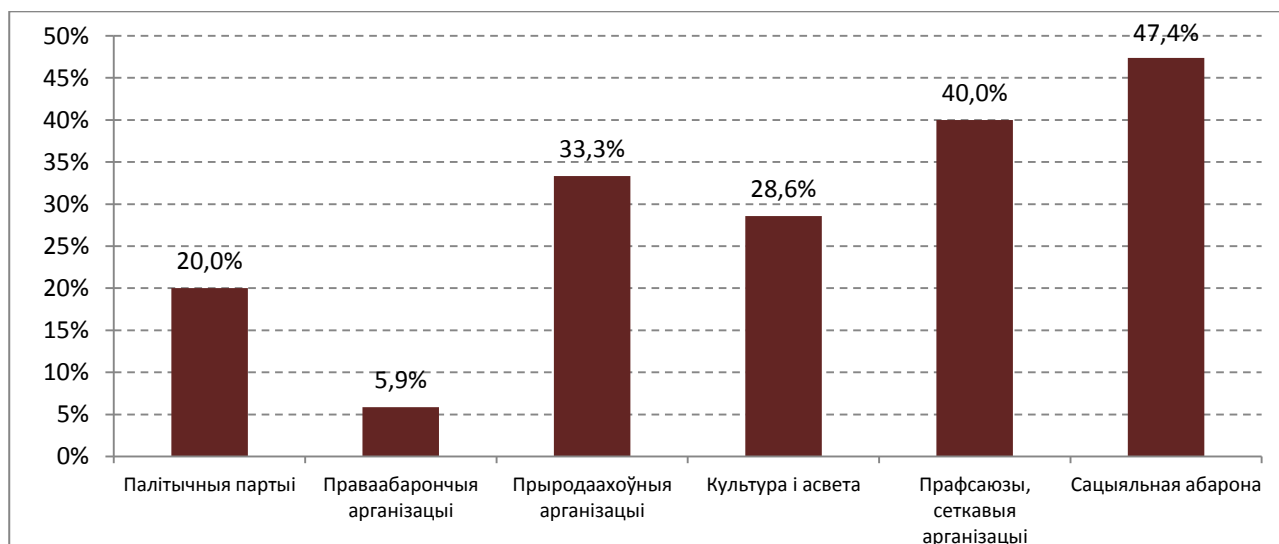
Калі казаць пра тэрміны правядзення рэформаў, 80% лічаць неабходным зрабіць гэта на працягу бліжэйшых 1-2 гадоў. Яшчэ 18% лічаць, што правесці рэформу палітычнай сістэмы неабходна ў сярэднетэрміновай перспектыве – на працягу 3-5 гадоў.

Пад утрыманнем неабходных мер прадстаўнікі ГС у роўнай ступені разумеюць павелічэнне ролі парламента, выбарнасць кіраўнікоў выканкамаў, атрыманне грамадзянамі поўнай інфармацыі аб размеркаванні бюджэтаў, тратах, зароботных платах прадстаўнікоў улады і змяненне выбарчага заканадаўства для павелічэння празрыстасці выбараў і магчымасці кантролю – кожная з гэтых мер падтрымліваецца не менш чым 75% рэспандэнтаў.

Эканоміка

На другім месцы па важнасці для краіны ў цэлым і на трэцім месцы для інтарэсаў арганізацый ГС знаходзіцца рэформа эканамічнай сістэмы. Часцей за ўсё яна выступае прыярытэтам для арганізацый, якія спецыялізуюцца на дабрачыннасці і сацыяльнай абароне (47%). Радзей за ўсё на першае месца яе ставяць прадстаўнікі праваабарончых арганізацый, аднак гэта можна растлумачыць асаблівай актуальнасцю для іх палітычных рэформаў. Для рэгіянальных арганізацый рэфармаванне эканомікі з'яўляецца больш актуальным, чым для мінскіх, што можа быць звязана з тым, што традыцыйна ўзровень жыцця ў рэгіёнах з'яўляецца больш нізкім, чым у сталіцы. Так, сярод рэгіянальных арганізацый на першае месца рэформу эканомікі ставяць 44%, тады як сярод мінскіх арганізацый – толькі 24%.

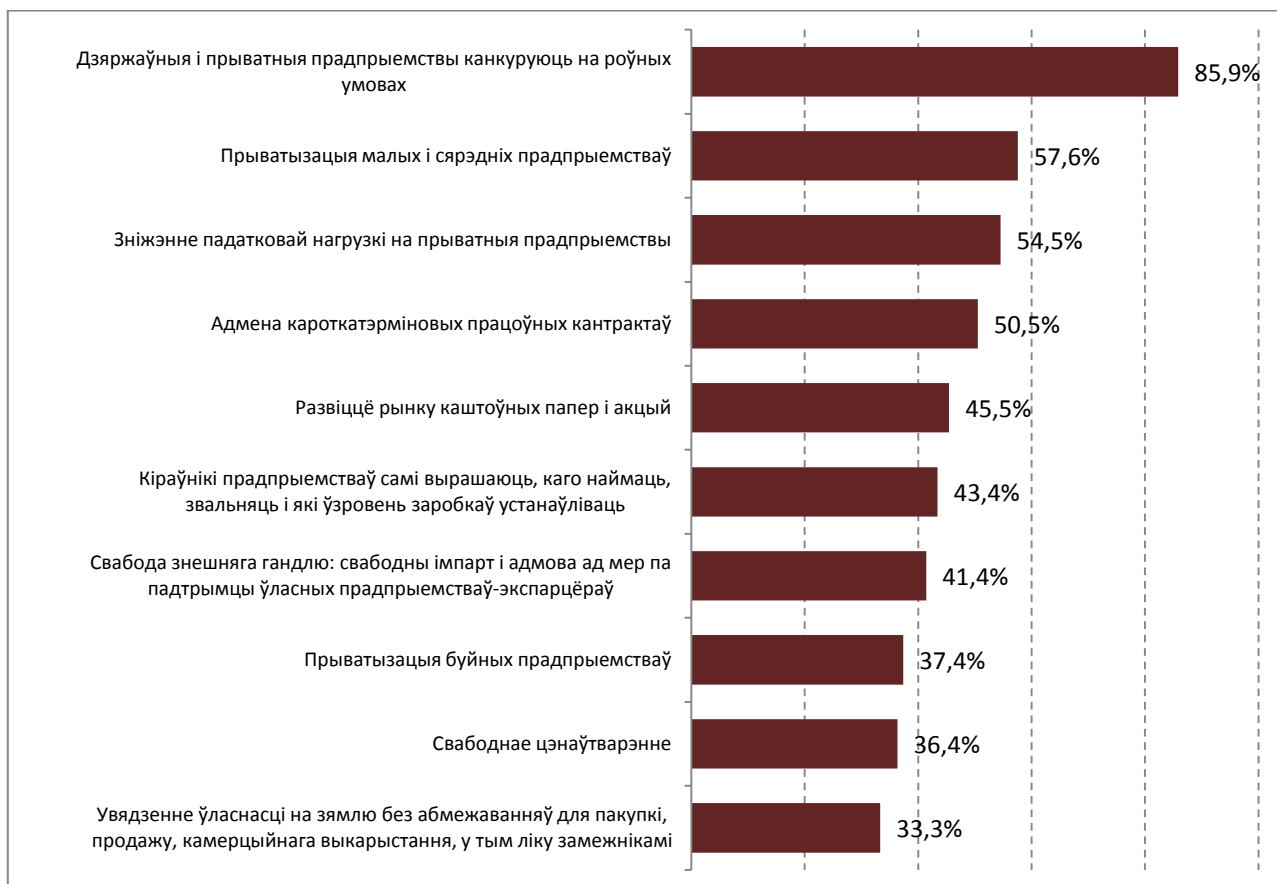
Дыяграма 6. Доля рэспандэнтаў, якія лічаць эканамічныя рэформы найбольш важнымі (інтарэсы краіны ў цэлым)

На думку большасці рэспандэнтаў (86%), рэфармаванне эканомікі неабходна праводзіць як мага хутчэй – на працягу бліжэйшых 1-2 гадоў.

Калі казаць пра змест эканамічных рэформаў, то прадстаўнікі грамадзянскай супольнасці (як і насельніцтва ў цэлым) выступаюць за ўмераную лібералізацыю. Абсалютнай большасцю (86%) падтрымліваецца ідэя забеспячэння роўных умоў для дзяржаўных і прыватных прадпрыемстваў, больш за палову рэспандэнтаў выступаюць за прыватызацыю малых і сярэдніх прадпрыемстваў і зніжэнне падатковай нагрузкі для прыватнага бізнесу. Аднак найменш папулярнай сярод усіх агучаных мер з'яўляецца ўвядзенне прыватнай уласнасці на зямлю без абмежаванняў (падтрымліваецца толькі 33%), свабоднае цэнаўтварэнне (36%) і прыватызацыя буйных прадпрыемстваў (37%).

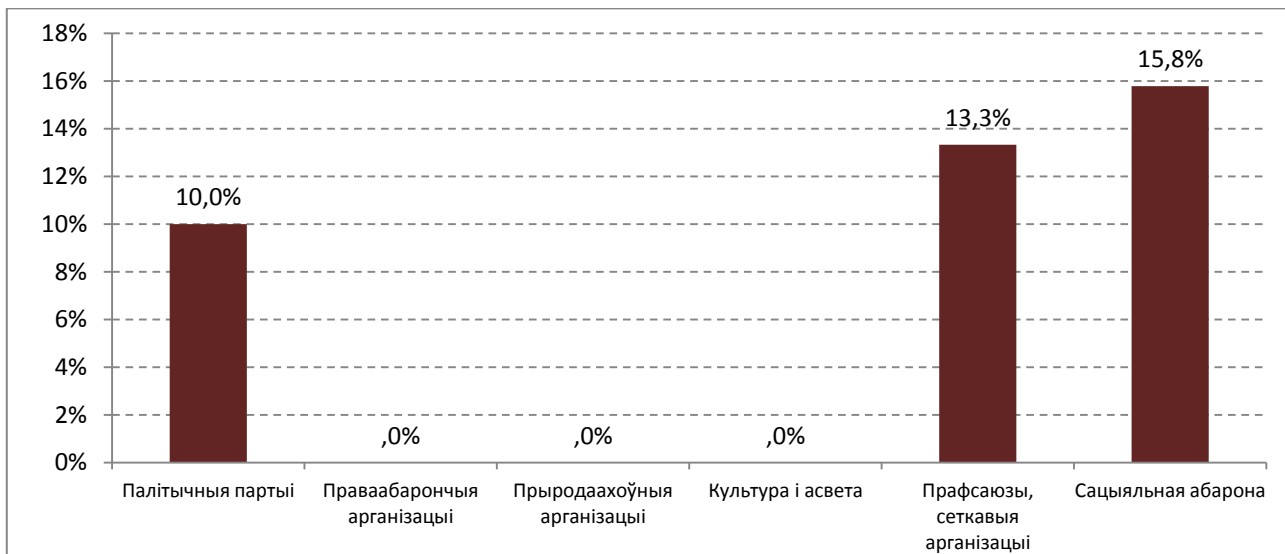
Дыяграма 7. Размеркаванне адказаў на пытанне «Калі Вы кажаце пра тое, што ў пералічаных сферах грамадскага жыцця неабходныя рэформы, якія менавіта меры Вы маеце на ўвазе?»

Адукацыя

Пры выбары напрамкаў рэформаў, важных для развіцця ўласна арганізацый, рэспандэнты ставяць на другое месца рэформу сістэмы адукацыі. Але першачарговай задачай рэформу сістэмы адукацыі лічаць толькі 16% прадстаўнікоў арганізацый, якія займаюцца дабрачыннасцю і сацыяльнай абаронай, 13% прафсаюзаў і сеткавых арганізацый і 10% палітычных партый. Аднак тэрміновасць правядзення рэформы, на думку прадстаўнікоў грамадзянскай супольнасці, павінна быць вельмі высокай: 60% упэўненыя, што яна патрабуецца ў бліжэйшыя 1-2 гады, яшчэ 33% – на працягу 3-5 гадоў.

Дыяграма 8. Доля рэспандэнтаў, якія лічаць рэформу адукацыі найбольш важнай (інтарэсы краіны ў цэлым)

Калі казаць пра змест рэформы адукацыі, то часцей за ўсё пад ёй маецца на ўвазе павелічэнне самастойнасці навучальных устаноў (74%), адмова ад прымусявага размеркавання (67%), прадастаўленне студэнтам і працадаўцам магчымасці ўплываць на змест праграм (62%) і гарантаваная заробная плата педагогічных кадраў на ўзроўні сярэдняга заробку па краіне (61%).

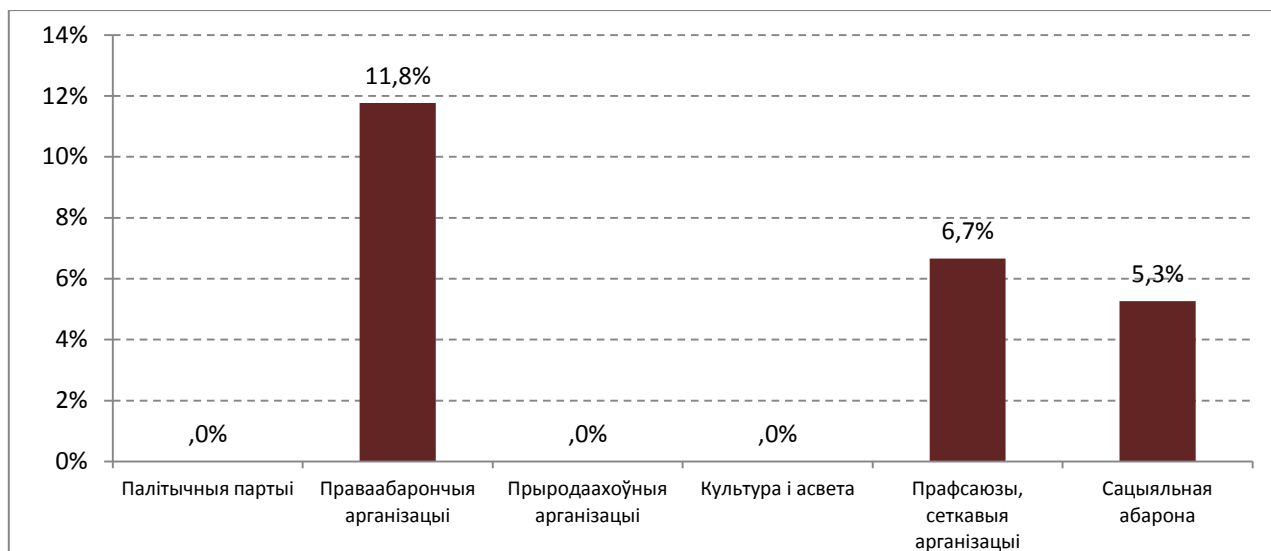
Дыяграма 9. Размеркаванне адказаў на пытанне «Калі Вы кажаце пра тое, што ў пералічаных сферах грамадскага жыцця неабходныя рэформы, якія менавіта меры Вы маеце на ўвазе?»

Судовая сістэма

Для суб'ектаў грамадзянскай супольнасці ў сярэднім на чацвёртым месцы па важнасці размяшчаецца рэформа судовай сістэмы (гэта тычыцца як інтарэсаў арганізацыі, так і краіны ў цэлым). Аднак на першае месца яе ставяць досыць рэдка – прадстаўнікі праваабарончых арганізацый называюць яе першачарговай ў 12% выпадкаў, прафсаюзы і сеткавыя НДА – у 7%, арганізацыі ў сферы сацыяльнай абароны – у 5%.

Дыяграма 10. Доля рэспандэнтаў, якія лічаць судовую рэформу найбольш важнай (інтарэсы краіны ў цэлым)

Прадстаўнікі ГС таксама лічаць, што тэрміновасць правядзення судовай рэформы павінна быць высокай: 68% выступаюць за рэалізацыю рэформы ў бліжэйшы час. 87% згаджаюцца з тым, што адной з мер павінна стаць забеспячэнне незалежнасці ўсіх галін улады. Большасць згаджаецца з тым, што суддзі не павінны прызначацца і вызваляцца ад пасады прэзідэнтам (77%), а таксама з тым, што грамадзяне павінны мець права звароту ў Канстытуцыйны суд (67%).

Сацыяльнае забеспячэнне і аховы здароўя

Далей па прыярытэтнасці ідуць рэформы сферы сацыяльнага забеспячэння і аховы здароўя. Яны найбольш прыярытэтныя з пункту гледжання арганізацый, мэтай якіх з'яўляецца сацыяльная абарона і дабрачыннасць: 21% і 12% гэтых арганізацый на першае месца па важнасці ставяць рэформу сістэм сацыяльнай абароны і аховы здароўя.

Аднак у агульным масіве ўсіх апытаных арганізацый рэформы дадзеных сфер з'яўляюцца менш тэрміновымі, чым рэформы палітычнай сістэмы, эканомікі або сістэмы адукацыі. Большасць (39%) лічыць, што рэформа сістэмы сацыяльнай абароны можа быць праведзена ў сярэднетэрміновай перспектыве (3-5 гадоў). Адносна сістэмы аховы здароўя меркаванні падзяліліся: па 44% лічаць, што рэформу неабходна правесці ў кароткатэрміновай або сярэднетэрміновай перспектыве.

Для мінскіх арганізацый рэформа сістэмы сацыяльнага забеспячэння з'яўляецца больш актуальнай. Часцей за ўсё пад ёй маецца на ўвазе стварэнне недзяржаўных пенсійных фондаў (68%). Пад рэформай сістэмы аховы здароўя ў першую чаргу маецца на ўвазе ўвядзенне страхавой медыцыны (79%) і забеспячэнне якаснага медабслугоўвання ў сельскай мясцовасці і малых гарадах (72%).

ЖКГ, транспарт і ахова навакольнага асяроддзя

Рэфармаванне сістэмы ЖКГ, транспарту, а таксама аховы навакольнага асяроддзя знаходзяцца на апошнім месцы па прыярытэтнасці. Большасць прадстаўнікоў ГС мяркуюць, што іх можна адкласці і правесці на працягу 3-5 гадоў (45% для ЖКГ і транспарту і 50% для аховы навакольнага асяроддзя). Рэфармаванне дадзеных сфер з'яўляецца больш прыярытэтным для мінскіх арганізацый (4% мінскіх арганізацый ставяць рэформы ў дадзеных сферах на першае месца).

Асноўнай мерай у рэформе ЖКГ і транспарту лічыцца перадача кіравання прадпрыемстваў прыватным суб'ектам (78%). У выпадку аховы навакольнага асяроддзя пад рэформай маецца на ўвазе абавязковы ўлік меркавання жыхароў адносна праектаў, якія ўплываюць на экалагічны стан тэрыторый, і абарона ахоўных тэрыторый (запаведнікі, заказнікі) ад будаўніцтва, прамысловасці і сельскай гаспадаркі (82% і 78% адпаведна).

3. Хто павінен распрацоўваць і праводзіць рэформы

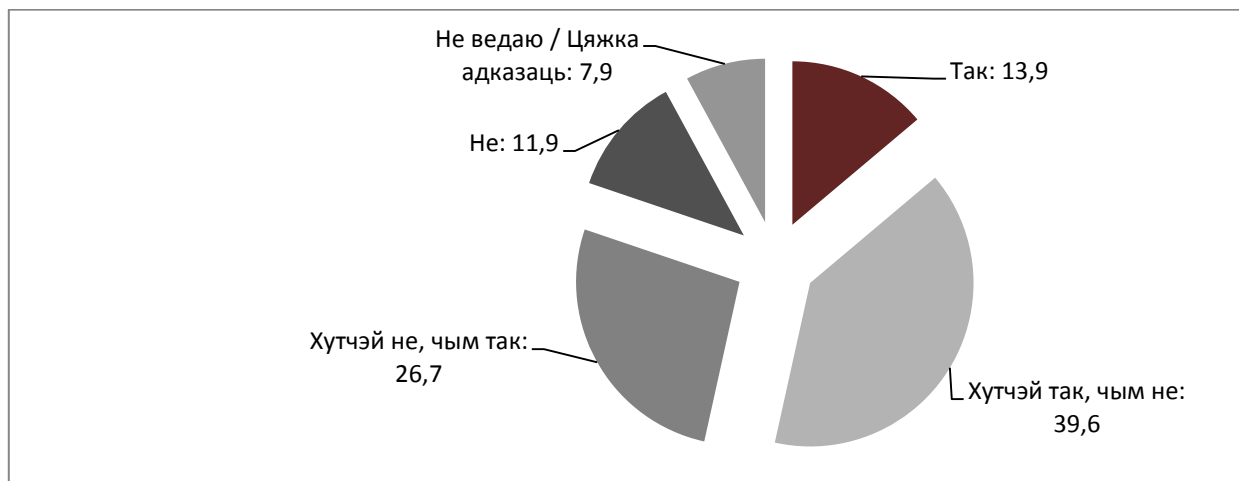
На пытанне аб тым, хто павінен распрацоўваць рэформы ў Беларусі, большасць адказвае, што гэта павінна быць сумесная работа ўсіх зацікаўленых бакоў (88%). З асобных суб'ектаў, адказных за рэформы, часцей за ўсё называюцца ўрадавыя органы, незалежныя эксперты і міжнародныя арганізацыі. Радзей за ўсё адказнасць ускладаецца на палітычную апазіцыю. Пры гэтым самі апазіцыйныя партыі ў якасці адказных суб'ектаў называюць у роўнай ступені ўрадавыя органы (у 50% выпадкаў) і апазіцыйныя сілы (у 50% выпадкаў).

Дыяграма 11. Размеркаванне адказаў на пытанне «На ваш погляд, хто павінен распрацоўваць рэформы ў Беларусі?»

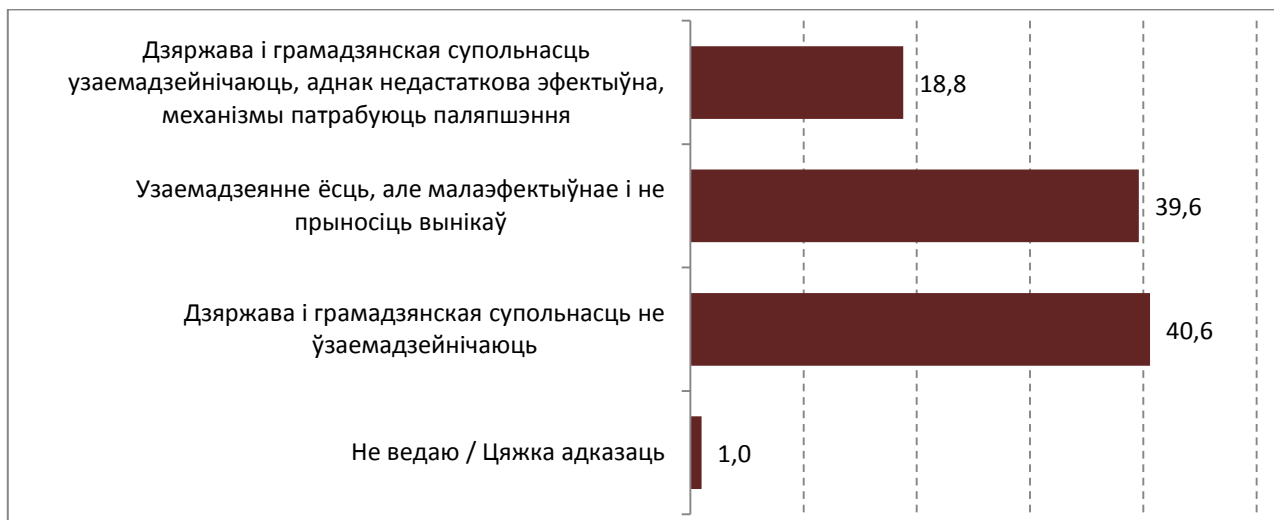
Самі арганізацыі часта выказваюць гатоўнасць распрацоўваць прапановы для рэформаў – 63% адказваюць, што дакладна гатовыя, 29% – што хутчэй гатовыя, чым не. Аднак на пытанне аб тым, ці гатовыя арганізацыі ГС у цэлым узяць на сябе адказнасць па рэфармаванні краіны, упэўнена адказваюць «так» толькі 14% апытаных.

Дыяграма 12. Размеркаванне адказаў на пытанне «На Вашу думку, ці гатовыя няўрадавыя арганізацыі і апазіцыя ўзяць на сябе адказнасць па рэфармаванні краіны?»»

Ступень узаемадзеяння дзяржавы і грамадзянскай супольнасці ацэньваецца як нізкая. 80% кажуць пра тое, што ўзаемадзеяння няма або яно малаэфектыўнае і не прыносіць ніякага плёну. Ніхто не кажа пра тое, што ўзаемадзеянне эфектыўнае, і толькі 19% кажуць аб наяўнасці эфекту, хоць і малога.

Дыяграма 13. Размеркаванне адказаў на пытанне «Як вы ацэньваеце ўзаемадзеянне дзяржавы і грамадзянскай супольнасці ў цяперашні час?»»

На думку прадстаўнікоў ГС, дапамогу ў правядзенні структурных рэформаў Беларусі могуць аказаць, у першую чаргу, Еўрапейскі саюз (71%) і міжнародныя фінансавыя арганізацыі (63%). Пры гэтым, з пункту гледжання насельніцтва ў цэлым, дапамогу ў правядзенні рэформаў можа аказаць, перш за ўсё, Расія (54%).

Асноўныя высновы

- Асноўнай сферай, якая патрабуе рэфармавання, на думку прадстаўнікоў грамадзянскай супольнасці, з'яўляецца палітычная сістэма. Далей ідуць рэформы эканомікі і сістэмы адукацыі.
- Прадстаўнікі ГС выступаюць за палітычную лібералізацыю, зніжэнне ўплыву дзяржавы і дзяржаўнага кантролю, увядзенне страхавой медыцыны і развіццё недзяржаўных пенсійных фондаў. Пры гэтым яны стрымана ставяцца да поўнай лібералізацыі эканомікі, у прыватнасці, прыватызацыі буйных прадпрыемстваў або прыватнай уласнасці на зямлю. Пад рэформай палітычнай сістэмы разумеецца павелічэнне ролі парламента, выбарнасць кіраўнікоў выканкамаў, павышэнне інфармаванасці грамадзян аб размеркаванні бюджэтаў і змяненне выбарчага заканадаўства.
- У адрозненні ад насельніцтва ў цэлым, для прадстаўнікоў ГС важны еўрапейскі шлях развіцця, а ў пытанні дапамогі пры правядзенні рэформаў яны шмат у чым ускладаюць надзеі на ЕС і міжнародныя арганізацыі.
- Нягледзячы на тое, што бягучае ўзаемадзеянне ГС і дзяржавы ацэньваецца рэспандэнтамі як недастатковае і малаэфектыўнае, большасць прадстаўнікоў трэцяга сектара выступае за сумесную працу над рэформамі ўсіх зацікаўленых бакоў. Самі арганізацыі часцей за ўсё выказваюць гатоўнасць удзельнічаць у распрацоўцы прапаноў рэформаў.

Дадатак 1. Метадалогія даследвання

Даследаванне праводзілася метадам асабістых інтэрв'ю па структураваным апытальным аркушы з прадстаўнікамі арганізацый розных напрамкаў дзейнасці. Выбарка арганізацый фармавалася наступным чынам. З базы дадзеных арганізацый (крыніца – www.ngo.by) былі абраныя кірункі дзейнасці НДА, колькасць якіх складала 100 арганізацый і больш, за выключэннем напрамкаў, якія аб'ядноўваюць асобныя вузкія сацыяльныя групы (нацыянальныя меншасці, вайскоўцы і г. д.) і групы па інтарэсах (спорт, адпачынак, хобі). У якасці такіх напрамкаў былі вызначаныя: прыродаахоўныя арганізацыі, дабрачынныя арганізацыі і арганізацыі ў сферы сацыяльнай абароны, праваабарончыя арганізацыі, арганізацыі ў сферы культуры, адукацыі, асветы. У асобныя групы вылучаліся палітычныя партыі, прафсаюзы і сеткавыя грамадскія арганізацыі.

Улічваючы тое, што часцяком дзейнасць апісаных арганізацый мае грамадска карысны характар, іх прадстаўленасць у структуры выбаркі захоўвалася на парытэтнай аснове (з улікам даступнасці рэспандэнтаў) незалежна ад колькасці арганізацый, якія прадстаўляюць кожны з кірункаў. Акрамя таго, неабходна было таксама ўлічыць меркаванне не толькі цэнтральных сакратарыятаў, але і рэгіянальных аддзяленняў / рэгіянальных грамадскіх аб'яднанняў, што паслужыла стымулам для ўключэння іх у структуру выбаркі.

Памер выбаркі склаў 101 арганізацыю (ад кожнай арганізацыі ў апытанні ўдзельнічаў адзін рэспандэнт). Памер падвыбаркі для кожнага з напрамкаў не дазваляе рабіць статыстычна абгрунтаваных заключэнняў, аднак дае магчымасць выяўляць асноўныя тэндэнцыі і заканамернасці ў стаўленні арганізацый трэцяга сектара да правядзення рэформ.

Апісанне дасягнутай выбаркі

Сфера дзейнасці

Рэгіён

